

Текст неофіційного перекладу рішення

Обставини справи

Справа стосувалась огляду працівниками правоохоронних органів внутрішнього двору будинку заявників та прилеглої до нього холодильної камери без їхньої участі, проте за згодою члена сім'ї. Особливо актуальним було питання, чи можна вважати приміщення, оглянуті поліцією, як житло у розумінні статті 8 Конвенції.

Заявники у справі, С. Б. та В. Б., є громадянами Молдови. У листопаді 2008 року працівники правоохоронних органів заарештували М. Ц., зятя заявників, коли він їхав на мікроавтобусі біля їхнього будинку. Транспорт був завантажений м'ясом птиці. На запитання щодо походження такого товару М. проінформував, що він придбав його у Придністров'ї; сертифікатів якості на цей продукт не мав.

За даними поліції, М. Ц. розповів, що в холодильнику біля подвір'я будинку заявників міститься більша кількість м'яса. Він також письмово заявив, що проживає в будівлі за цією адресою, і надав свою згоду на огляд поліцією холодильної камери. Під час огляду поліція вилучила 4924 кг замороженого м'яса.

Через два тижні поліція оштрафувала М. С. на 38 євро та конфіскувала заморожене м'ясо у зв'язку з учиненням ним адміністративного правопорушення – незаконної торгівлі товарами.

Тим часом заявники подали скаргу на працівників правоохоронних органів, стверджуючи, що вони вчинили правопорушення – незаконно проникли до їхнього будинку. Вони зазначили, що М. С. проживав за іншою адресою та що вони були єдиними мешканцями приміщень, у яких проводився обшук. Заявники скаржилися, що обшук, проведений без їхньої присутності та згоди чи ордеру на проведення обшуку, порушив статтю 8 Конвенції та положення Кримінального процесуального кодексу.

У грудні 2008 року прокурор відхилив скаргу заявників. Заявники оскаржили це рішення в судовому порядку до слідчого судді, але їхню скаргу було відхилено як необґрунтовану.

Посилаючись на статтю 8 Конвенції, заявники скаржилися, що приміщення, які було обшукано, становили частину їхнього будинку, а проведений поліцією обшук було здійснено за відсутності їхньої згоди, рішення суду чи подальшого перегляду законності обшуку судом.

Оцінка Суду

Стаття 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя)

ЄСПЛ зазначив, що працівники поліції не заходили до будинку заявників, а лише на територію внутрішнього двору, де провели обшук холодильного приміщення. Оглянуті приміщення не були публічно доступними. Крім того, згідно з матеріалами справи не є очевидним, що внутрішній двір та холодильне приміщення використовувались виключно для комерційних цілей, що призвело б до несумісності користування заявниками в житлових чи особистих цілях. Також не було доказів того, що будинок чітко

відокремлювався від приміщення, яке було предметом огляду поліцією. Отже, ЄСПЛ встановив, що приміщення можуть вважатись частиною «житла» заявників у значенні статті 8 Конвенції.

Суд також зазначив, що огляд цих приміщень та вилучення предметів становили втручання у право заявників на повагу до їхнього житла. Таке втручання могло б порушити статтю 8 Конвенції, якщо воно не було «відповідно до закону», не переслідувало одну або кілька легітимних цілей і було «необхідним у демократичному суспільстві» для досягнення цих цілей.

У зв'язку із цим ЄСПЛ зазначив, що обшук та вилучення в будинку заявників проводилися без попереднього дозволу судді, оскільки відповідні положення Кримінального процесуального кодексу дозволяли слідчим органам здійснювати такі заходи за згодою особи, яка проживає в цьому будинку. З огляду на це ЄСПЛ зазначив, що в таких справах, коли лише один із мешканців будівлі надав свою згоду на проведення обшуку, ці положення жодним чином не обмежували розсуд слідчих органів, які зберігали виключну компетенцію в оцінці необхідності проведення обшуку та його обсягу. У таких ситуаціях відсутність ордеру на обшук та вилучення могла бути урівноважена подальшою судовою перевіркою законності та необхідності проведення таких слідчих дій. Однак перегляд повинен був бути ефективним за конкретних обставин цієї справи.

ЄСПЛ зауважив, що Уряд не посилався на жодні правові підстави чи національну судову практику в підтримку свого аргументу про те, що згода, надана М. С., зробила непотрібним перегляд слідчим суддею. У зв'язку із цим положення пункту 2 статті 12 Кримінального процесуального кодексу, яке вимагало від слідчих органів направлення справи до судді протягом 24 годин після проведення слідчих дій у будинку без судового ордеру, передбачало інше. Отже, за відсутності судового перегляду за змістом пункту 2 статті 12 Кримінального процесуального кодексу ЄСПЛ мав дослідити обсяг перегляду, проведеного за результатами розгляду кримінальної скарги заявників.

Таким чином, ЄСПЛ зазначив, що основною метою провадження, порушеного за скаргою заявників, було встановлення протиправної поведінки з боку працівників поліції і що провадження безпосередньо не стосувалося законності проведення самого обшуку. Крім того, як стверджувалося, заявники не мали жодних засобів захисту, за допомогою яких можна було б оскаржити такі дії. ЄСПЛ зазначив, що в рішенні за кримінальною скаргою слідчий суддя розглянув питання законності дій працівників правоохоронних органів з урахуванням згоди М. С. та того факту, що останній проживав у будинку заявників. Однак суддя не розглянув питання реалізації слідчими органами своїх повноважень з оцінки доцільності, тривалості та обсягу обшуку поліцією. Отже, ЄСПЛ дійшов висновку, що не було проведено жодного ефективного розгляду необхідності оскаржуваного заходу.

Тому ЄСПЛ дійшов висновку, що за відсутності попереднього дозволу судді чи будь-якого ефективного судового перегляду оскаржуваного слідчого заходу, як це передбачено національним законодавством, заявники не мали достатніх процесуальних гарантій для запобігання зловживанню з боку слідчих органів.

Тому втручання у право заявників на повагу до житла не було «відповідно до закону» в розумінні статті 8 Конвенції, а отже, мало місце порушення цього положення.

Висновок

Порушення статті 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 8 грудня 2020 року й набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.